

Załącznik do Uchwały
Nr XVII/78/2012
Rady Gminy Grudziądz
z dnia 16 stycznia 2012 r.

***Plan odnowy miejscowości
Węgrowo
na lata 2012 - 2019***

Styczeń 2012 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI	4
1. POŁOŻENIE MIEJSCOWOŚCI.....	4
2. PRZYNALEŻNOŚĆ ADMINISTRACYJNA	4
2.1. Mapa Polski z podziałem na województwa	4
2.2. Mapa Województwa Kujawsko-Pomorskiego z podziałem na powiaty.....	5
2.3. Mapa Powiatu Grudziądzkiego z podziałem na gminy	5
2.4. Mapa Gminy Grudziądz z podziałem na sołectwa	6
3. POWIERZCHNIA SOŁECTWA WĘGROWO	7
4. LICZBA LUDNOŚCI	10
5. HISTORIA MIEJSCOWOŚCI WĘGROWO.....	12
6. STRUKTURA PRZESTRZENNA MIEJSCOWOŚCI WĘGROWO	16
II INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI.....	18
1. ZASOBY PRZYRODNICZE	18
2. DZIEDZICTWO KULTUROWE	20
2.1. Obiekty o wartościach historycznych	20
2.2. Stanowiska archeologiczne.....	23
3. OBIEKTY I TERENY.....	23
4. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	24
5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	26
6. GOSPODARKA I ROLNICTWO.....	27
6.1. Gospodarka	27
6.2. Rolnictwo.....	27
6.3. Klasyfikacja gleb	29
6.4. Struktura użytków.....	32
7. KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI.....	32
III OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON MIEJSCOWOŚCI	34
IV OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ NA LATA 2012-2019.....	35
V OPIS I CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW, SPRZYJAJĄCYCH NAWIĄZYWANIU KONTAKTÓW SPOŁECZNYCH, ZE WZGLĘDU NA ICH POŁOŻENIE ORAZ CECHY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE	36
VI PODSUMOWANIE.....	37

WSTĘP

Podstawą rozwoju miejscowości Węgrowo jest wypracowanie dokumentu pn. „*Plan Odnowy Miejscowości Węgrowo*” oraz kierunki jego rozwoju na kolejne lata 2012-2019 wraz z celami, kierunkami i zadaniami inwestycyjnymi.

Wypracowanie takiego planu jest możliwe tylko w wyniku aktywnego współdziałania mieszkańców, którzy najlepiej potrafią określić potrzeby swojej społeczności. Stąd niniejszy „*Plan*” jest efektem otwartej dyskusji mieszkańców, prowadzonej w formie spotkań, zebrań i warsztatów, w trakcie których mieszkańcy sołectwa decydowali o przyszłości i kierunkach rozwoju swojej wsi.

Opracowanie, a następnie wdrożenie planu odnowy wiąże się z określonymi korzyściami dla społeczności lokalnej polegającej na:

- odbudowie i wzmocnieniu tożsamości kulturowej oraz aktywizacji mieszkańców poprzez programy edukacyjno-kulturalne, kierowane do różnych grup mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży, seniorów, kobiet;
- wzroście atrakcyjności życia społeczno-kulturowego na wsi;
- wdrażaniu pozytywnych zmian akceptowanych przez mieszkańców;
- aktywacji społeczności lokalnej – wzroście tożsamości z miejscem zamieszkania i stopnia integracji mieszkańców wokół działania na rzecz środowiska – miejscowości.

I. Charakterystyka miejscowości

1. Położenie miejscowości

Miejscowość Węgrowo usytuowana jest w środkowej części Basenu Grudziądzkiego, przy drodze wojewódzkiej nr 534 relacji Grudziądz – Rypin. Od strony zachodniej miejscowość graniczy bezpośrednio z miastem Grudziądz. Od południa zaś z miejscowościami Kobylanka i Marusza, od północy z Wielkimi Lniskami, a od wschodu z Nicwałdem w gminie Gruta. Przysiółkiem Węgrowa jest miejscowość Gać.

2. Przynależność administracyjna

Kraj: Polska

Województwo: Kujawsko–Pomorskie

Powiat: Grudziądzki

Gmina: Grudziądz

Miejscowość: Węgrowo

2.1. Mapa Polski z podziałem na województwa

2.2 Mapa Województwa Kujawsko–Pomorskiego z podziałem na powiaty

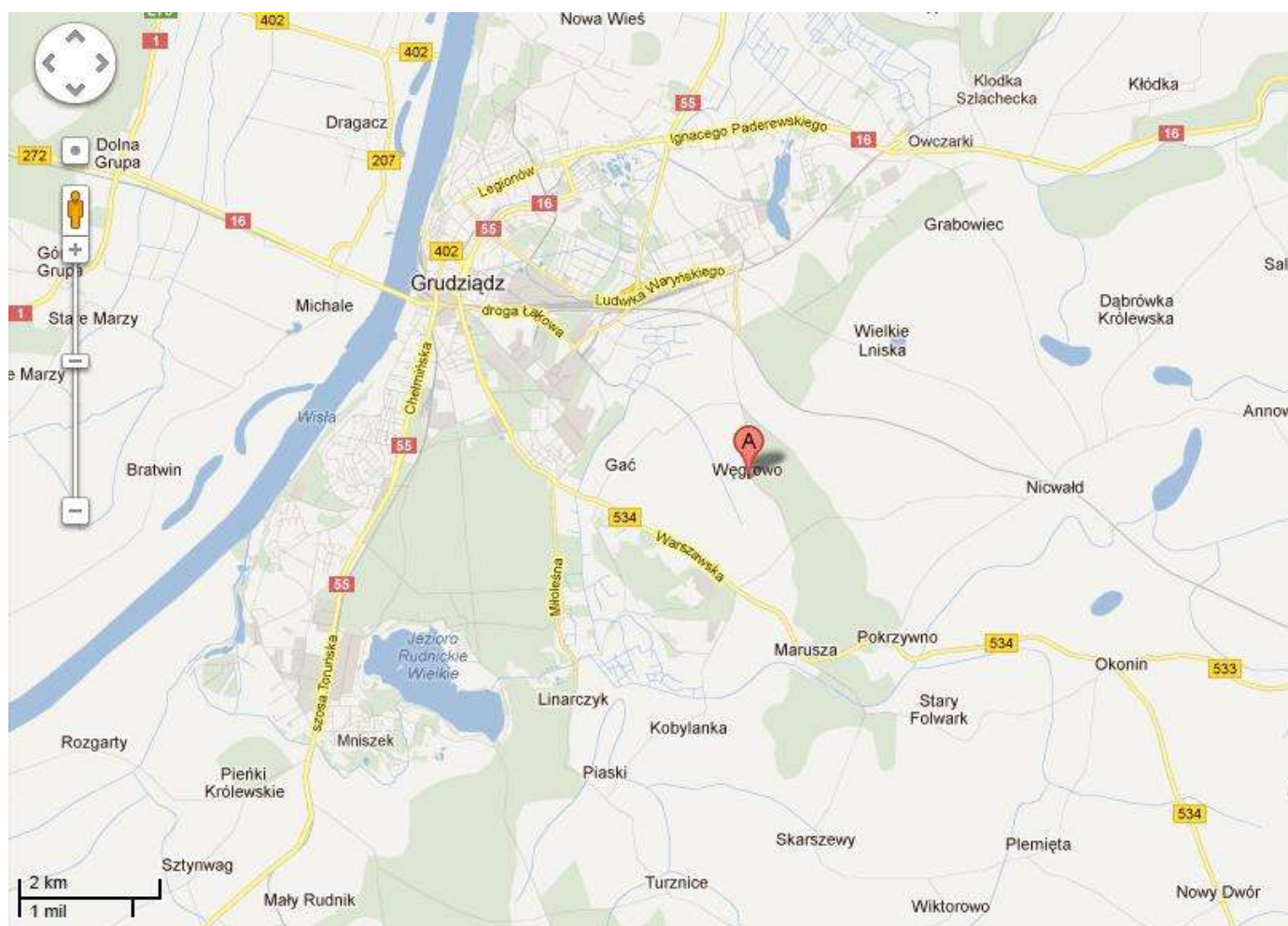
2.3. Mapa Powiatu Grudziądzkiego z podziałem na gminy

2.4. Mapa Gminy Grudziądz z podziałem na sołectwa

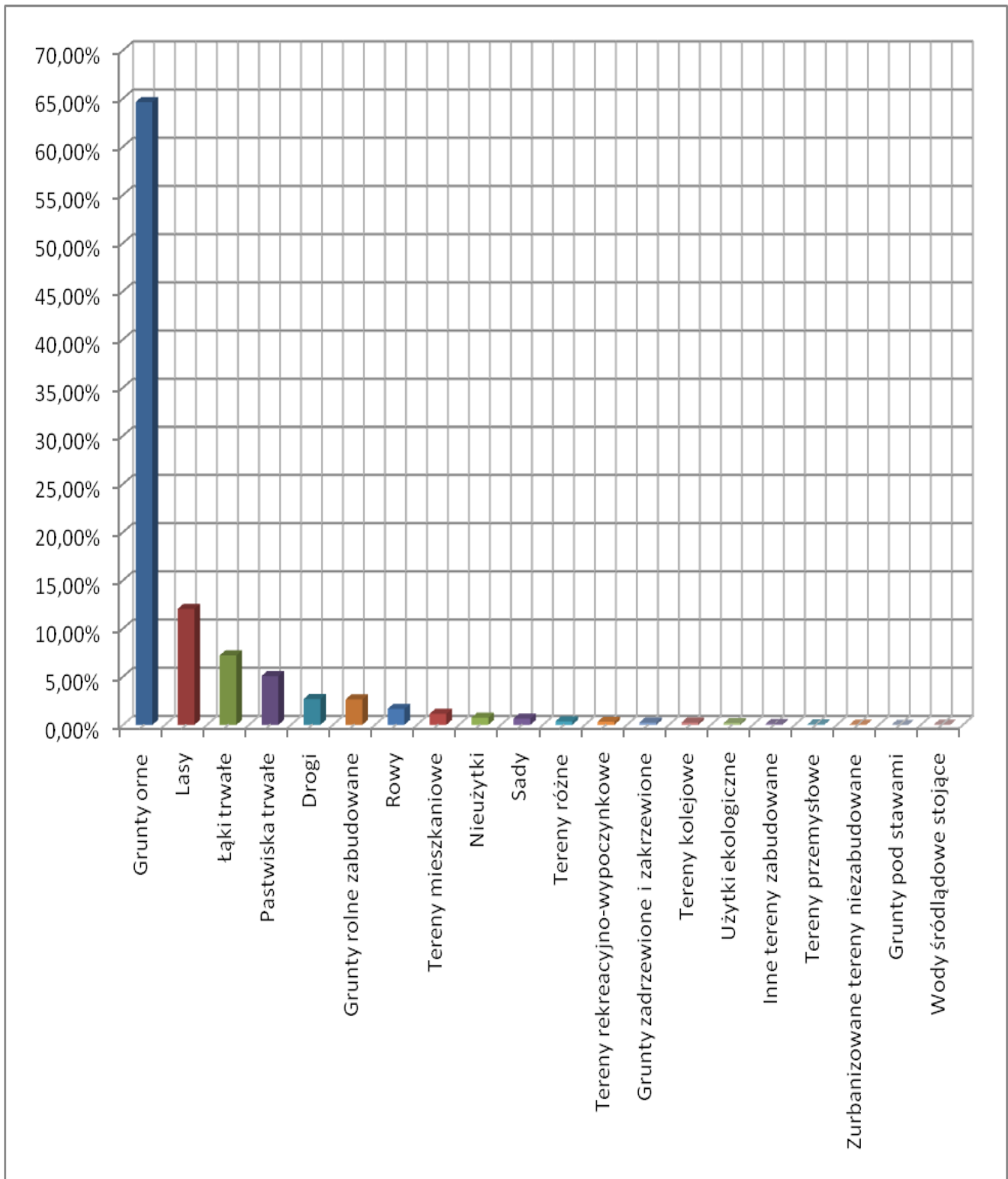
3. Powierzchnia Sołectwa Węgrowo

Powierzchnia sołectwa Węgrowo wynosi 1'028,0447 ha, co czyni je jednym z największych sołectw na terenie Gminy Grudziądz. Najwięcej, bo prawie 65% powierzchni Węgrowa stanowią grunty orne i zajmują blisko 665 ha, co stanowi prawie $\frac{1}{8}$ gruntów orných w całej gminie. Na drugim miejscu uplasowały się lasy o łącznej powierzchni 123,7165 ha. Zdecydowanie mniej, ale wciąż dużo, bo ponad 74 ha, zajmują łąki. Niewiele mniej – 52 ha, zajmują pastwiska. Także sieć komunikacyjna zajmuje wysokie miejsce pod względem powierzchni i wynosi dokładnie 27,5399 ha, czyli o ok. 0,5 ha więcej niż grunty rolne zabudowane (27,1242 ha). Nie można też nie wspomnieć o użytkach

ekologicznych, które stanowią bardzo ważny czynnik dla ochrony środowiska naturalnego, a ich powierzchnia w Węgrowie wynosi ponad 1,73 ha. Powierzchnia pozostałych użytków waha się od 17 do 0,03 ha, a szczegółowe zestawienie gruntów dla obrębu Węgrowo przedstawia poniższa tabela i wykres:

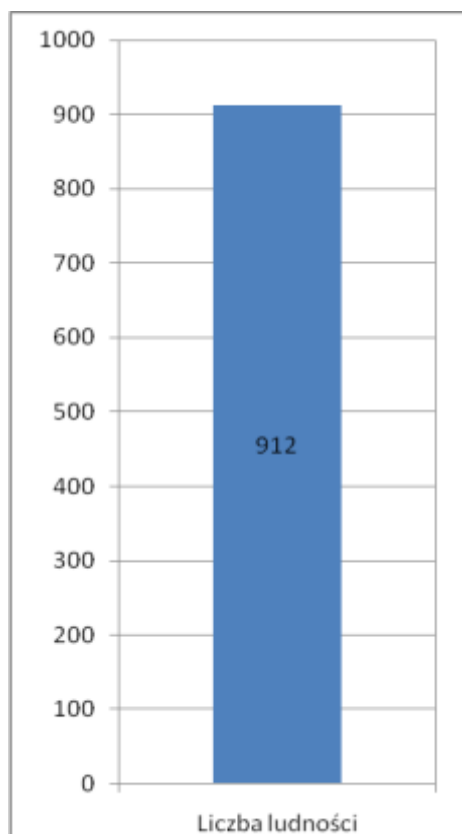
Powierzchnia [ha] z tego:	1028,0447 ha	100,00%
Grunty orne	664,5027 ha	64,63%
Lasy	123,7165 ha	12,03%
Łąki trwałe	74,0923 ha	7,20%
Pastwiska trwałe	52,1498 ha	5,07%
Drogi	27,5399 ha	2,68%
Grunty rolne zabudowane	27,1242 ha	2,64%
Rowy	16,9396 ha	1,65%
Tereny mieszkaniowe	11,7003 ha	1,14%
Nieuzytki	7,7103 ha	0,75%
Sady	6,6744 ha	0,65%
Tereny różne	3,8553 ha	0,38%
Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	3,3300 ha	0,32%
Grunty zadrzewione i zakrzewione	2,5586 ha	0,25%
Tereny kolejowe	2,5400 ha	0,24%
Użytki ekologiczne	1,7300 ha	0,17%
Inne tereny zabudowane	0,9986 ha	0,10%
Tereny przemysłowe	0,4881 ha	0,05%
Zurbanizowane tereny niezabudowane	0,3130 ha	0,03%
Grunty pod stawami	0,0500 ha	0,01%
Wody śródlądowe stojące	0,0311 ha	0,01%

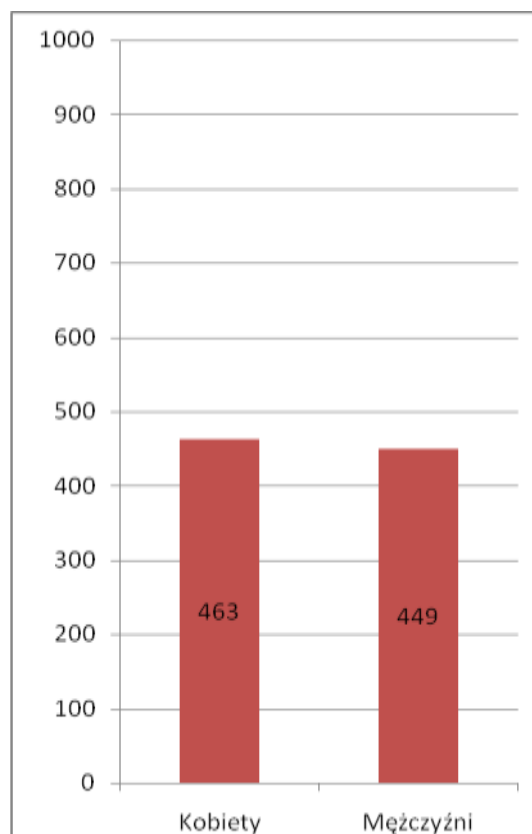
4. Liczba ludności

Sołectwo Węgrowo, w skład którego wchodzi również miejscowość Gać, jest dosyć gęsto zaludnione. Liczba ludności na dzień 31.12.2011 r. wynosiła 912 mieszkańców – 463 kobiety i 449 mężczyzn. Stosunek procentowy wynosi: 50,77% kobiety ; 49,23% mężczyźni. Szczegółowe dane z podziałem na kategorie wiekowe przedstawia poniższa tabela oraz wykresy:

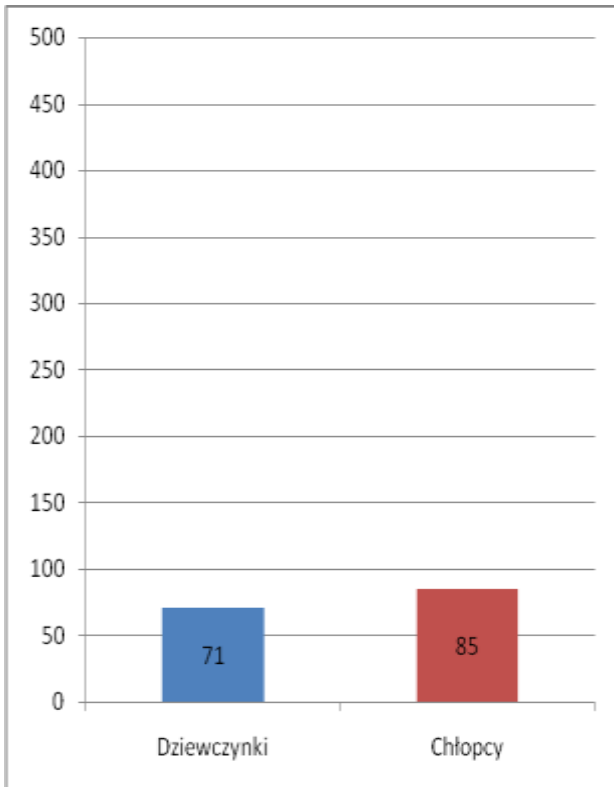
Liczba ludności	Kobiety	Mężczyźni
912	463	449
0 - 13 lat		
Ogółem	Dziewczynki	Chłopcy
156	71	85
14 - 18 lat		
Ogółem	Dziewczęta	Chłopcy
58	32	26
19 i więcej lat		
Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
698	360	338

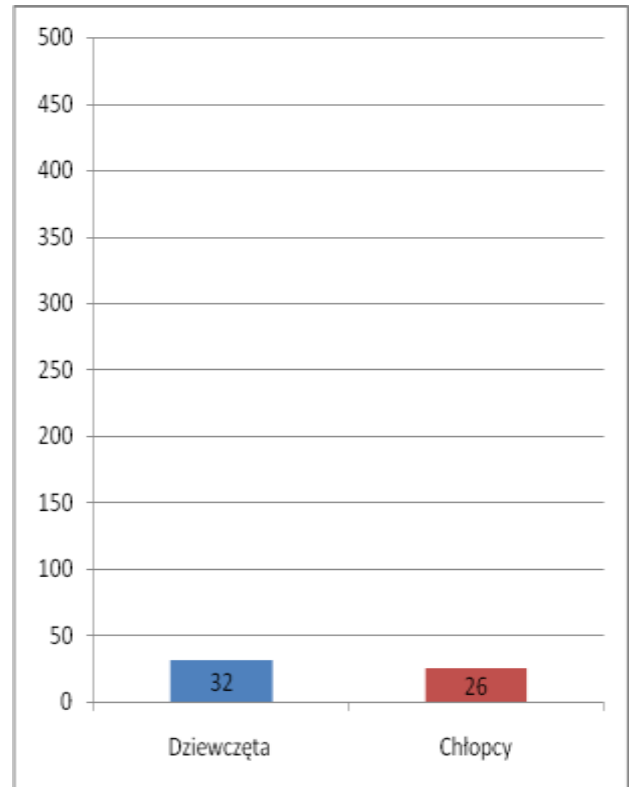
Wykres 1. Całkowita liczba ludności

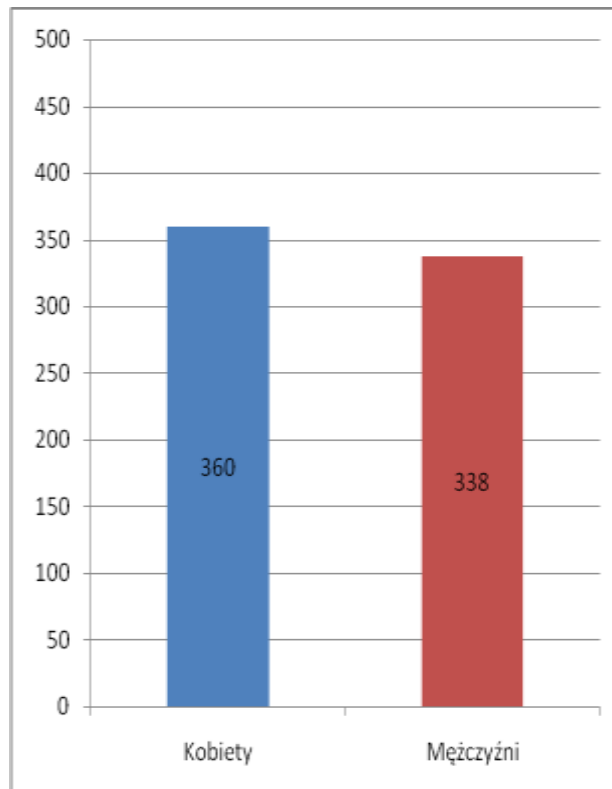
Wykres 2. Całkowita liczba kobiet i mężczyzn

Wykres 3. Ogółem dziewczynek i chłopców 0-13 lat

Wykres 4. Ogółem dziewcząt i chłopców 14-18 lat

Wykres 5. Ogółem kobiet i mężczyzn 19 i więcej lat

5. Historia miejscowości Węgrowo

Miejscowość Węgrowo powstała w 1386 r. pod ówczesną nazwą *Weger*, jako własność Zakonu Krzyżackiego w komturstwie pokrzywnieńskim. Pierwotnie była wsią o zabudowie skupionej w typie ulicówki z folwarkiem usytuowanym na wschodnim krańcu wsi, później przekształcona w osadę folwarczną złożoną z trzech kompleksów: dworu z parkiem, zespołu zabudowań gospodarczych i kolonii mieszkaniowej. Dawne nazwy: 1386, 1414-16 *Weger*, 1570 *Węgrowo*, 1625 *Poln. Wangerau, Deutsch Wangerau*, niem. *Polnisch Wangerau, Deutsch Wangerau*.

W 1435 r. Węgrowo było wsią o 26 łanach chłopskich i 3 łanach należących do sołtysa. W 1521 r. nadana "*in feudum*" Ludwikowi Mortęskiemu przez króla Zygmunta I. W 1570 r. wieś była własnością królewską w powiecie chełmińskim, starostwie pokrzywnieńskim o 4 łanach chłopskich, z 4 zagrodnikami, 1 rzemieślnikiem oraz karczmą.

W czasie wojny trzynastoletniej (1454-1466) Węgrowo zostało zniszczone. W 1618 na nowo zasiedlone osadnikami holenderskimi – mennonitami, sprowadzonymi przez starostę grudziądzkiego Jana Działyńskiego. Otrzymali oni grunty w długoterminową dzierżawę na okres 40 lat, za czynszem rocznym 30 groszy od morgi.

W 1625 r. nastąpił podział na Węgrowo Polskie i Węgrowo Niemieckie:

A. Węgrowo Polskie:

Położone było na podmokłych terenach Basenu Grudziądzkiego, w odległości 4,5 km na południowy wschód od Grudziądza. W 1725 r. w Węgrowie był dwór murowany, szachulcowy z zabudowaniami gospodarczymi. W lustracji starostwa pokrzywnieńskiego z 1765 r. Węgrowo Polskie wymienione jest jako folwark, własność królewska, z 3 czynszownikami i 10 zagrodnikami. W 1783 r. dobra obejmujące 36 włók i 10 mórg oraz wszystkie budynki zostały wydane Janowi Schroeder w

wieczystą dzierżawę za rocznym czynszem 316 talarów i 16 groszy. Wg topografii Goldbecka w 1789 r. Węgrowo było własnością królewską wydawaną w dzierżawę i obejmowało folwark i wieś o 26 dymach. W 1811 r. dobra zostały odkupione przez miasto Grudziądz. Po separacji gruntów w 1829 r. uwłaszczono tu 16 gospodarzy. W 1885 r. dobra, należące do Ferdynanda Temme, obejmowały 778 ha obszaru, gorzelnię i 16 domów mieszkalnych. Do wsi należało 26 ha. W miejscu była szkoła, zaś najbliższa stacja kolejowa i poczta w Grudziądzu. W 1905 r. dobra obejmowały 806 ha. W okresie międzywojennym część majątku rozparcelowano (w 1929 r. – 205 ha, w 1932 r. – 285 ha). Ostatnim właścicielem był Ryszard Temme. W 1946 r. dobra przeszły na własność skarbu państwa polskiego i utworzono tu PGR. Przynależność do parafii katolickiej w Okoninie, ewangelickiej w Piaskach-Rudniku. Liczba budynków mieszkalnych i mieszkańców wg danych spisowych z lat 1885, 1905 i 1921 jak niżej:

- 1885 – 28 domów mieszkalnych i 312 mieszkańców (kat. 91, ewang. 221), w tym:
 - wieś Węgrowo – 12 domów mieszkalnych i 89 mieszkańców (kat. 18, ewang. 71),
 - folwark Węgrowo – 16 domów mieszkalnych i 223 mieszkańców (kat. 73, ewang. 150);
- 1905 – 25 domów mieszkalnych i 226 mieszkańców (kat. 100, ewang. 126), w tym:
 - folwark Węgrowo – 12 domów mieszkalnych i 165 mieszkańców,
 - folwark Osiny – 1 dom mieszkalny i 5 mieszkańców;
- 1921 – 22 domy mieszkalne i 234 mieszkańców (kat. 150, ewang. 81, inn. chrz. 3), w tym:

- wieś Węgrowo i folwark Osiny – 11 domów mieszkalnych i 53 mieszkańców (kat. 15, ewang. 38),
- folwark Węgrowo – 11 domów mieszkalnych i 181 mieszkańców (kat.135, ewang.43, inn.chrz. 3).

Układ historyczny:

Pierwotnie wieś o zabudowie skupionej w typie ulicówki z folwarkiem usytuowanym na wschodnim krańcu wsi, przekształcona w osadę folwarczną, złożoną z trzech kompleksów: dworu z parkiem, zespołu zabudowań gospodarczych i kolonii mieszkaniowej.

B. Węgrowo Niemieckie:

Położone było na podmokłych terenach Basenu Grudziądzkiego, w odległości ok. 4 km na południowy wschód od Grudziądza. Wieś nowo założona w 1625 r. na gruntach należących do starostwa pokrzywnieńskiego, zasiedlona osadnikami holenderskimi - mennonitami. Wg lustracji z 1765 r. wieś obejmowała 4 włóki wydawane w długoterminową dzierżawę. W 1829 r. dotychczasowi dzierżawcy w liczbie 16-tu zostali uwłaszczeni. W 1885 r. do wsi należało 152 ha obszaru, a najbliższa stacja pocztowa była w Grudziądzu. Przynależność do parafii: katolickiej w Grudziądzu, ewangelickiej w Piaskach-Rudniku, mennonickiej w Sosnowce. Liczba budynków mieszkalnych i mieszkańców wg danych spisowych z lat 1885, 1905 i 1921 jak niżej:

- 1885 – 10 domów mieszkalnych i 86 mieszkańców (kat. 13, ewang. 73);
- 1905 – 10 domów mieszkalnych i 78 mieszkańców (kat. 15, ewang. 63);
- 1921 – 9 domów mieszkalnych i 76 mieszkańców (kat. 55, ewang. 20, inn.chrz. 1).

Układ historyczny:

Wieś o zabudowie rozproszonej, w typie rzędówki bagiennej.

Miejscowość Gać – obecnie część wsi Węgrowo położona była na podmokłych terenach Basenu Grudziądzkiego, nad strugą Gać i jej zmeliorowanym odcinkiem pn. Rów Hermana, ok. 4,5 km na południowy wschód od Grudziądza. Dawne nazwy: *Gacz*, *Gacia*, *Gatz*, niem. *Gatsch*. W 1614 r. starosta pokrzywnieński Ludwik Mortangen wydał mieszczaninowi grudziądzkiemu Christianowi Lindenauer grunt o powierzchni 2 i 1/2 włóki, położony nad rowem granicznym zwanym Gacią, w dzierżawę długoterminową, tj. na okres 40 lat. W 1787 r. wymieniono w wizytacji wieś Gać, jako należącą do parafii Okonin. Wg topografii Goldbecka w 1789 r. Gać była wsią o 14 dymach – własność królewska. W 1829 r. Karol Hinz z towarzyszami, dzierżawiący 9 włók i 28 mórg na podstawie kontraktu z 1786 r. zostali uwłaszczeni. Karczma we wsi była dzierżawiona na mocy odrębnie zawieranych kontraktów, a ostatni pochodził z 1822 r. W 1881 r. do wsi należały 892 morgi obszaru, w 1905 - 226,4 ha. W miejscu była szkoła, zaś najbliższa stacja pocztowa i kolejowa w Grudziądzu. Przynależność do parafii: katolickiej w Okoninie, ewangelickiej w Grudziądzu. Liczba budynków mieszkalnych i mieszkańców wg danych spisowych z lat 1881, 1905 i 1921 jak niżej:

- 1881 – 21 domów mieszkalnych i 191 mieszkańców (kat. 5, ewang. 186);
- 1905 – 19 domów mieszkalnych i 151 mieszkańców (kat. 6, ewang. 141, menn. 4);
- 1921 – 21 domów mieszkalnych i 136 mieszkańców (kat.58, ewang. 72, menn. 6).

Układ historyczny:

Wieś o zabudowie rozproszonej, w typie rzędówki bagiennej, z zagrodami skomunikowanymi sięgaczami z drogą, biegnąc równolegle do Rowu Hermana.

6. Struktura przestrzenna miejscowości Węgrowo

Miejscowość Węgrowo położona jest w środkowej części Gminy Grudziądz, w Basenie Grudziądzkim, przy drodze wojewódzkiej nr 534 relacji Grudziądz – Rypin (rys.A), stanowiącej ważny szlak komunikacyjno-handlowy. Od strony

Rys.A

zachodniej graniczy bezpośrednio z miastem Grudziądz, co korzystnie wpływa nie tylko na rozwój ekonomiczno-społeczny, ale również turystyczny. Forma

Rys.B

zabudowy zwarta i rozproszona. Formę zwartą stanowią głównie osiedla domków jednorodzinnych zlokalizowanych w obrębie drogi wojewódzkiej nr 534, a także wzdłuż drogi gminnej nr 40130C, która łączy centrum wsi (rys.B) z drogą wojewódzką nr 534. Przez południowo-wschodnią część wsi przebiega zaś droga powiatowa nr 1379C.

Rys.C

Sołectwo Węgrowo obejmuje swoim zasięgiem także miejscowość Gać (rys.C), położoną na północ od Węgrowa, wzdłuż drogi powiatowej nr 1378C.

Część zabudowań jest rozproszona. Formę rozproszoną stanowią głównie gospodarstwa rolne.

Węgrowo położone jest na wysoczyźnie morenowej. Przeważa krajobraz podmiejski z dużą ilością działek budowlanych, wzbogacony śródpolnymi i przydrożnymi zadrzewieniami w zachodniej części sołectwa oraz pagórkowaty, bogaty w małe oczka wodne i zarośla we

wschodniej części sołectwa. Tam też krajobraz stanowią przede wszystkim pola uprawne i lasy. Grunty orne wynoszą prawie 665 ha. Obszar zalesiony zaś wynosi 123,7165 ha, z czego 26,64 ha stanowią lasy prywatne. Cechą charakterystyczną wsi są także liczne wierzby (rys.D).

W ostatnim czasie została zrealizowana inwestycja pn. „Przebudowa drogi gminnej nr 40130C Gać – Węgrowo od km 0+010 do km 1+950” (rys.E), współfinansowana w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych 2008 – 2011.

Wartość inwestycji wyniosła 1 434 847,46 zł, w tym: ze środków budżetu państwa – 49,99%, a z budżetu Gminy Grudziądz – 50,01%.

II. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości

1. Zasoby przyrodnicze

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 października 1991r. (Dz. U. Nr 114, poz. 492, ze zm.), obszar chronionego krajobrazu obejmuje wyróżniające się krajobrazowo tereny o różnych typach ekosystemów i ich zagospodarowanie powinno zapewnić stan względnej równowagi ekologicznej systemów przyrodniczych. W przypadku naszej gminy dotyczy to głównie znacznej powierzchni lasów, m.in. w rejonie Węgrowa. Większość tych lasów zaliczana jest równocześnie do kilku kategorii ochronności, m.in. glebochronnych i wodochronnych. Powierzchnia lasów w Węgrowie wynosi 123,7165 ha, z czego 26,64 ha to lasy prywatne. Pod względem typów siedliskowych dominuje bór świeży, w którym przeważa sosna z nielicznym udziałem brzozy brodawkowatej, świerku i dębu szypułkowego. Podszyt nie jest bogaty, w przeciwieństwie do runa, w którym występuje m.in. borówka czernica i brusznica. Mniejsze powierzchnie zajmuje bór mieszany, który występuje na żyzniejszych piaskach gliniastych o nieco lepszych warunkach uwilgocenia. W skład drzewostanu wchodzi: sosna, dąb, grab i brzoza brodawkowata. Podszyt jest bogaty, składający się m.in. z leszczyny, kruszyny, jarzębiny.

Walory krajobrazowe Węgrowa wzbogacają również pomniki

Rys.F

Rys.G

przyrody, które są cennymi i osobliwymi obiektami przyrodniczymi podlegającymi ochronie. We wsi znajduje się kilka takich pomników przyrody zlokalizowanych w węgrowskim parku . Są to przede wszystkim dwa buki czerwone: pierwszy (rys.F) liczy ponad 120 lat, ma 28 metrów wysokości, zaś jego obwód wynosi 260 cm; zaś drugi (rys.G), także 120-letni, ma 25 metrów wysokości, a jego obwód wynosi 230 cm.

Poza wspomnianymi bukami czerwonymi, znajdują się tam jeszcze inne pomniki przyrody – trzy dęby. Jeden 260-letni o wysokości 25 metrów i obwodzie 460 cm. Pozostałe dwa liczą po 200 lat i mają 26 metrów wysokości, a ich obwody wynoszą odpowiednio 350 i 315 cm.

Ponadto w południowej części wsi znajduje się chroniona prawem aleja dębowa (rys.H), będąca przedłużeniem drogi powiatowej nr 1379C.

Rys.H

Inną formą szczególnej ochrony zasobów przyrody objęto użytki ekologiczne (rozporządzenie Wojewody Toruńskiego nr 10/98 z dnia 15.05.1998 roku w sprawie uznania za użytki ekologiczne tworów przyrody położonych na terenie województwa toruńskiego - Dz. U. Woj.Tor. Nr 16 poz.88). W Węgrowie ich obszar wynosi 1,73 ha.

Problemem, z którym borykają się wszystkie sołectwa i Węgrowo nie stanowi tutaj wyjątku, jest zanieczyszczenie powietrza. Szczególnie dużą emisją zanieczyszczeń charakteryzuje się transport drogowy. Szacuje się, że w ogólnej emisji tlenku węgla 22% stanowią emisje z dróg, w emisji dwutlenku azotu 16,8% pochodzi z transportu drogowego, a w emisji niemetanowych lotnych związków organicznych 24,7% emisji przypada na transport drogowy. Największej emisji drogowej należy się jednak spodziewać wzdłuż głównych dróg o znaczeniu krajowym i regionalnym, m.in. sąsiadującej z Węgrowem drogi wojewódzkiej nr 534 relacji Grudziądz – Rypin.

Stopień zanieczyszczenia powietrza pogarsza również fakt istnienia tzw. źródeł niekontrolowanej emisji. Chodzi tu przede wszystkim o rejony intensywnych upraw rolniczych oraz lokalne kotłownie, które zwłaszcza w okresie zimowym, powodują wzrost tzw. niskiej emisji.

2. Dziedzictwo kulturowe

2.1. Obiekty o wartościach historycznych

W miejscowości Węgrowo znajduje się zespół dworsko-parkowy o znacznych walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych, a park również przyrodniczych. Ów park dworski o powierzchni 3,5 ha, założony w XIX w., wpisany został do rejestru zabytków dawnego województwa toruńskiego decyzją Nr A/511 z dnia 25.11.1986 r..

Rys.I

Charakterystycznym elementem tegoż parku jest aleja grabowa (rys.I), która łączyła park z nieistniejącym już dworkiem.

Zespół dworsko-parkowy złożony był z trzech kompleksów: dworu, zbudowanego w końcu XVIII w., rozebranego w końcu lat 70-tych XX w., i otaczającego go parku, o którym wspomniano już wyżej; zespołu zabudowań gospodarczych, zgrupowanych wokół prostokątnego podwórza po południowej stronie dworu oraz kolonii mieszkaniowej, położonej po zachodniej stronie drogi w kierunku Grudziądza. W zespole tym istniało kilka obiektów wpisanych do ewidencji konserwatorskiej, a mianowicie:

- budynek gospodarczy, murowany, z końca XIX w.;
- owczarnia (ob. chlewnia), murowana, z 1878 r., przebudowana w latach 70-tych XX w.;
- stodoła (ob. chlewnia), murowana, z 1880 r.;
- dom murowany z 1913 r.;
- dwa domy murowane z 1914 r.

Niestety żaden z tych budynków nie zachował się do dnia dzisiejszego.

Ponadto w ewidencji konserwatorskiej widnieją również:

- chata nr 43, drewniana, pochodząca z XVIII/XIX w., która nie zachowała się do dnia dzisiejszego;
- dawna szkoła podstawowa, murowana, pochodząca z pocz. XX w. (rys.J), obecnie rozbudowana nadal pełni swoją funkcję;
- schrony piechoty I 8, 11, 12 oraz stacja wodna, zewnętrznego obwodu fortyfikacji Twierdzy Grudziądz, 1914/15, z których

obecnie zachował się tylko mały fragment (rys.K);

- wieża obserwacyjna stalowa na wzgórzu 80 w zewnętrznym obwodzie fortyfikacji Twierdzy Grudziądz, 1914/15 – obecnie rozebrana.

Rys.L

Ponadto we wsi Węgrowo znajduje się nieczynny cmentarz ewangelicki, który został założony w poł. XIX w. (rys.L). Obecnie cmentarz jest bardzo zaniedbany. Zachowały się jednak czytelne granice cmentarza oraz układ przestrzenny. Cmentarz ozdabia starodrzew, w skład którego

wchodzą lipy i dęby. Ochrona układu przestrzennego i starodrzewia bez wpisu do rejestru zabytków.

Kolejny nieczynny cmentarz ewangelicki, założony w drugiej połowie XIX w., znajduje się we wsi Gać. Zachowany został układ przestrzenny, alejowo-kwaterowy z aleją główną, obsadzoną klonami, liczne tumby nagrobne i mogiły, najstarsze nagrobki z 1884 r., okazały starodrzew (dęby) oraz krzewy (lilak, głóg). Ochrona układu przestrzennego, sepulkraliów i starodrzewia z wpisem do rejestru zabytków.

W centrum miejscowości Węgrowo, w bliskiej odległości od szkoły, znajduje się figurka Matki Boskiej, która ma ogromne znaczenie sakralne dla mieszkańców wsi (rys.Ł).

Rys.Ł

2.2. Stanowiska archeologiczne

Zgodnie z Systemem Ewidencji Stanowisk Archeologicznych przygotowanym przez Oddział Wojewódzki w Toruniu Państwowej Służby Ochrony Zabytków, wyróżniono w Węgrowie następujące stanowiska archeologiczne:

Δ Obszar AZP 30-46:

1 – Węgrowo, stanowisko 3 – neolit, późne średniowiecze

Δ Obszar AZP 31-45:

1 – Węgrowo, stanowisko 1 – laten, późne średniowiecze

2 – Węgrowo, stanowisko 2 – późne średniowiecze

3. Obiekty i tereny

Malowniczy krajobraz wsi Węgrowo (rys.M) oraz liczne lasy poprzecinane wieloma drózkami, sprzyjają pieszym wycieczkom i spacerom. Dla chętnego turysty, czy przyrodnika jest to idealny obszar do wędrówki, fotografii i obserwacji dzikiej przyrody.

Niewątpliwym zasobem miejscowości Węgrowo jest wybudowanie nieopodal wsi kompleksu solanek (rys.N), w których mieszkańcy gminy i miasta mogą korzystać z ich leczniczych właściwości. Ze względu na sąsiedztwo

miasta Grudziądza, w okolicach Węgrowa planowana jest także budowa Aquaparku na bazie istniejących już źródeł solankowych.

Brak jest natomiast innych bodźców zachęcających mieszkańców Grudziądza do czynnego poznawania Węgrowa i jego okolic, gdyż w miejscowości nie ma ścieżek rowerowych, skwerów i innych obiektów rekreacyjnych.

4. Infrastruktura społeczna

Głównym obiektem użyteczności publicznej w Węgrowie jest Szkoła Podstawowa. Jako datę założenia szkoły, podaje się rok 1830. Wtedy to, jak głosi zapis w księgach wieczystych, oddano budynek do użytku w oświacie. Został on wybudowany przez właściciela majątku w Węgrowie – Niemca Hermana Temme (1837 – 1918). Budynek szkoły był przeznaczony dla dzieci z miejscowości Węgrowo i Gać. Mieściły się w nim dwie izby lekcyjne i mieszkanie kierownika szkoły. Obok stał dom gospodarczy, składający się ze stajni połączonej ze stodołą. Szkoła była wówczas typową „jednoklasówką” z jednym nauczycielem. Kronika podaje, że w październiku 1939 roku zginął śmiercią tragiczną nauczyciel i kierownik szkoły Ludwik Henning. Został rozstrzelany publicznie na terenie wsi. W okresie II wojny światowej w szkole przetrzymywani byli jeńcy, którzy pracowali w majątku. Więźniami byli głównie żołnierze angielscy. Po wojnie budynek szkoły ocalał. Zniszczony został tylko dom gospodarczy, który następnie został odbudowany. Do szkoły przyłączono także boisko. Kilka lat

później powiększono teren szkoły o łączkę, pole do użytku kierownika i nauczyciela. Razem około 3 ha. Do budynku dawnej szkoły, pochodzącego z

początków XX wieku, wpisanego do ewidencji konserwatorskiej, dobudowano nowe skrzydło (rys.O). Obecnie szkoła posiada bardzo dobrze wyposażoną bazę dydaktyczną i lokalową oraz nowoczesną pracownię komputerową z nieograniczonym dostępem do Internetu w ramach realizowanego przez gminę projektu: „Wioska internetowa - Centrum Kształcenia na odległość na wsiach”.

Rys.P

W Węgrowie nie ma jednak Ochotniczej Straży Pożarnej. Najbliższa baza OSP znajduje się w miejscowości Piaski oddalonej o ok. 6 km.

Rys.Q

W Węgrowie nie ma również Wiejskiego Ośrodka Zdrowia. Korzystna zatem dla wsi jest bliska lokalizacja nowoczesnego Szpitala Regionalnego wraz z kompleksem Przychodni Specjalistycznych i lądowiskiem dla helikoptera.

We wsi nie ma także Kościoła. Niedzielne nabożeństwa odbywają się w kościele p.w. Św. Piotra i Pawła w Grudziądzu, na osiedlu Lotnisko, oddalonego o ok. 2km.

Rys.R

We wsi działa natomiast agencja pocztowa (rys.P).

Jeśli zaś chodzi o obiekty kultury i sztuki, to w centrum Węgrowa usytuowana jest świetlica wiejska (rys.Q), a tuż za nią znajduje się mały plac zabaw (rys.R) zrealizowany w 2006 r. ze środków Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Z

uwagi na niewielką powierzchnię użytkową świetlicy odbywają się w niej tylko zebrania wiejskie oraz drobne uroczystości, zwłaszcza w okresie jesienno-zimowym. W okresie wiosenno-letnim imprezy odbywają się w plenerze – na boisku sportowym. Trzeba bowiem

zaznaczyć, że w Węgrowie działa klub piłkarski „LZS Węgrowianka Węgrowo”. Nieopodal centrum wsi znajduje się boisko sportowe (rys.S). W planach jest również budowa trybun i parkingu.

Poza tym w Węgrowie nie ma innych obiektów kultury i sztuki, takich jak muzea, biblioteki, czy izby pamięci, sprzyjających integrowaniu się mieszkańców wsi.

W miejscowości działa Stowarzyszenie Miłośników Przyrody oraz schronisko dla zwierząt obsługujące swym zasięgiem pobliskie miasto Grudziądz oraz cały powiat grudziądzki.

5. Infrastruktura techniczna

W Węgrowie znajduje się sieć telekomunikacyjna oraz elektryczna. Dzięki temu wszystkie istniejące gospodarstwa domowe posiadają dostęp do sieci energetycznej o mocy zaspokajającej potrzeby mieszkańców.

We wsi znajduje się także sieć wodociągowa i kanalizacyjna. Podłączono do niej większość gospodarstw, co wiąże się z dostarczaniem czystej, zdrowej wody spełniającej wszelkie normy i wymogi.

Prawie cała miejscowość Gać oraz część Węgrowa posiada dostęp do sieci gazowej. Pozostali mieszkańcy, w celu przygotowywania posiłków, korzystają z gazu propan-butan dostarczanego w butlach.

Wywozem odpadów komunalnych z miejscowości Węgrowo i Gać zajmuje się Przedsiębiorstwo Usług Miejskich w Grudziądzu, z którym umowę mają podpisaną łącznie 202 gospodarstwa, a także Miejskie Wodociągi i Oczyszczalnia sp. z o.o. (12 gospodarstw) oraz Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych i Mieszkaniowych „EKO–SYSTEM” sp. z o.o. (95 gospodarstw). Odpady po procesie segregacji trafiają na wysypisko śmieci w Zakurzewie.

6. Gospodarka i rolnictwo

6.1. Gospodarka

W Węgrowie i jego okolicach nie ma żadnych dużych zakładów przemysłowych, ani fabryk. Istnieje za to dość duża liczba drobnych, prywatnych przedsiębiorstw, głównie w branży spożywczo-przemysłowej, budowlanej, czy mechaniki pojazdowej.

6.2. Rolnictwo

Na terenie miejscowości Węgrowo i Gać znajdują się łącznie 154 gospodarstwa rolne o łącznej powierzchni 817,0973 ha, w tym:

- o powierzchni od 0 do 1 ha – 2 gospodarstwa
- o powierzchni od 1 do 2 ha – 59 gospodarstw
- o powierzchni od 2 do 5 ha – 44 gospodarstwa
- o powierzchni od 5 do 7 ha – 15 gospodarstw
- o powierzchni od 7 do 10 ha – 16 gospodarstw
- o powierzchni od 10 do 15 ha – 10 gospodarstw
- o powierzchni powyżej 15 ha – 8 gospodarstw

Rys.T

Rys.U

Teren sołectwa ma charakter przede wszystkim rolniczy (rys.T) i ogrodniczy. Uprawia się głównie pszenicę, jęczmień, owies, żyto, ziemniaki, rzepak, a także różnego rodzaju mieszanki zbożowe. Na terenie Węgrowa przeważają grunty orne (rys.U), których łączna powierzchnia wynosi 664,5027 ha. Ponad 82% tych gruntów to grunty III i IV klasy. Zdecydowana większość tych gleb bogata jest w fosfor i magnez. Z kolei zawartość potasu jest średnia i niska. Bardzo istotne znaczenie dla oceny jakości i przydatności gleb ma znajomość ich

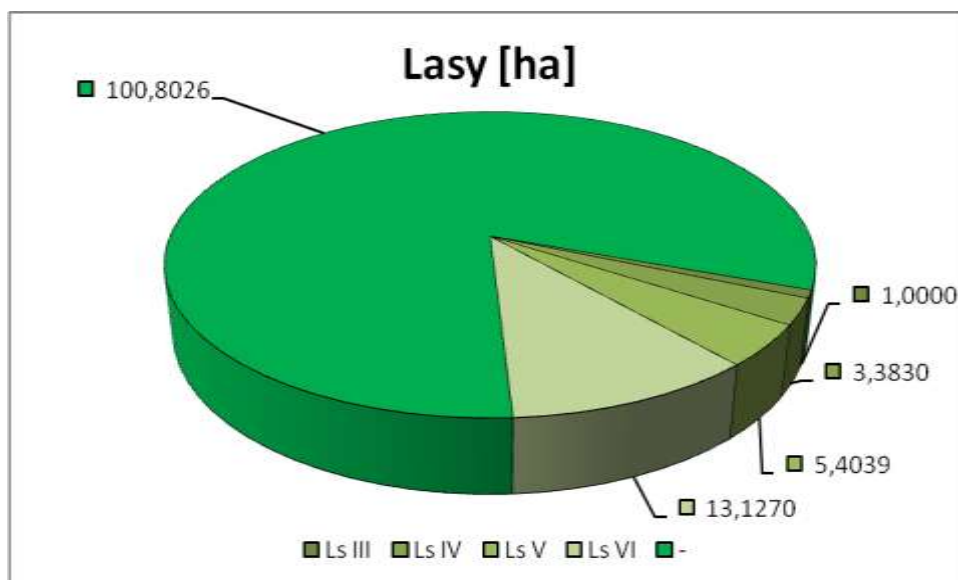
odczynu. W Węgrowie przeważają gleby o odczynie obojętnym (50%), pozostałe to gleby o odczynie zasadowym (37%) i kwaśnym (13%). Stąd też konieczność wapniowania jest zbędna aż w 94%. Bardziej szczegółowe dane odnośnie zawartości fosforu, potasu, magnezu oraz odczynu gleb i konieczności ich wapniowania przedstawia poniższa tabela:

Gleby w Węgrowie	Odczyn					Potrzeby wapniowania					Zawartość														
											Fosforu				Potasu				magnezu						
	b.kw	kw	I.kw.	ob	zas	K	P	W	O	Z	BN	N	Ś	W	BW	BN	N	Ś	W	BW	BN	N	Ś	W	BW
	0	3	10	50	37	0	0	3	3	94	13	13	20	7	47	3	30	33	17	17	0	10	27	27	36

Odczyn: "b.k." - bardzo kwaśny, "kw" - kwaśny, "I.kw." - lekko kwaśny, "ob." - obojętny, "zas." - zasadowy
 Potrzeby wapniowania: "K" - konieczne, "P" - potrzebne, "W" - wymagane, "O" - obojętne, "Z" - zbędne
 Zawartość: "BN" - bardzo niska, "N" - niska, "Ś" - średnia, "W" - wysoka, "BW" - bardzo wysoka

6.3. Klasyfikacja gleb

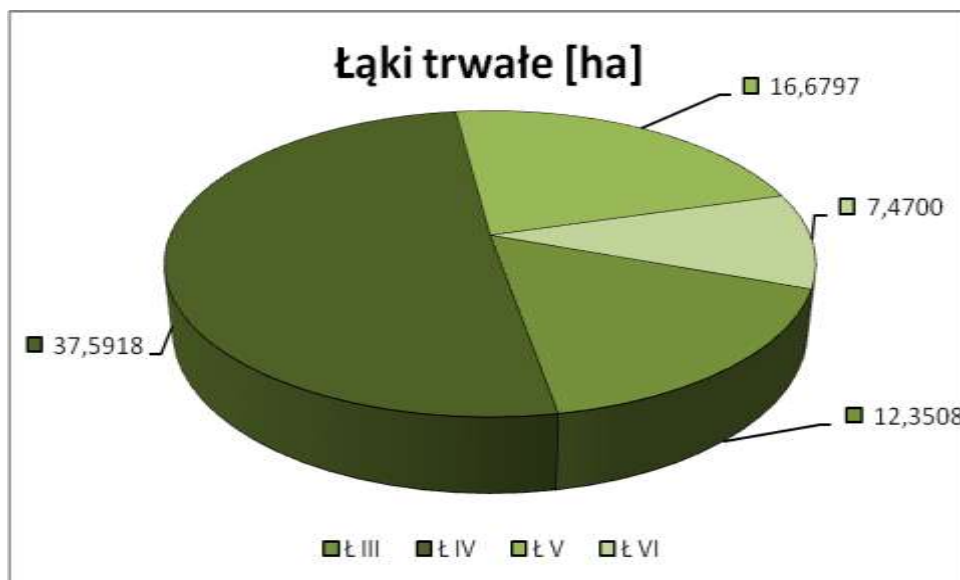
Lasy [ha]				
Ls III	Ls IV	Ls V	Ls VI	-
1,0000	3,3830	5,4039	13,1270	100,8026

Grunty zadrzewione i zakrzewione [ha]				
Ps III	Ps IV	Ps V	R VI	-
0,0700	0,4900	0,4815	1,4391	0,0780

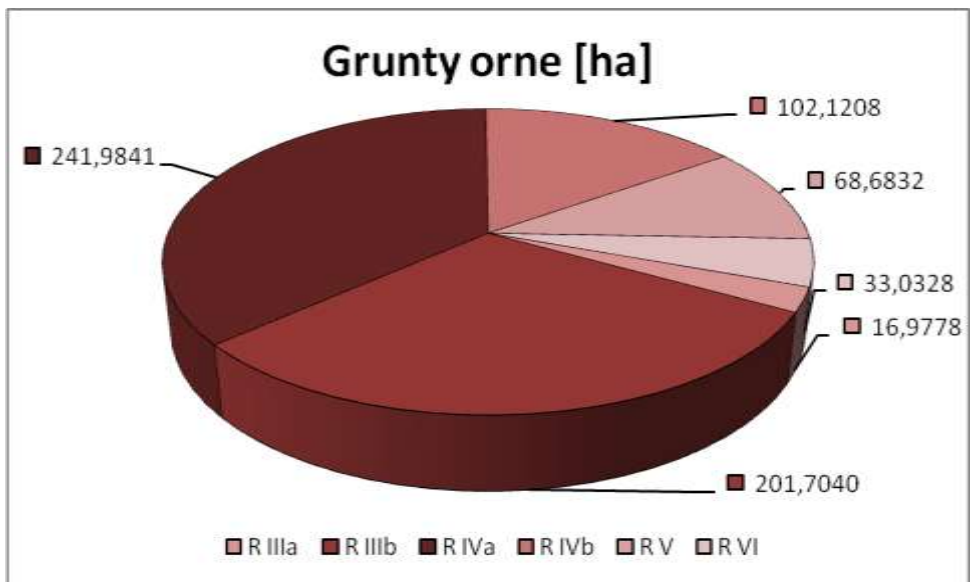
Łąki trwałe [ha]			
Ł III	Ł IV	Ł V	Ł VI
12,3508	37,5918	16,6797	7,4700

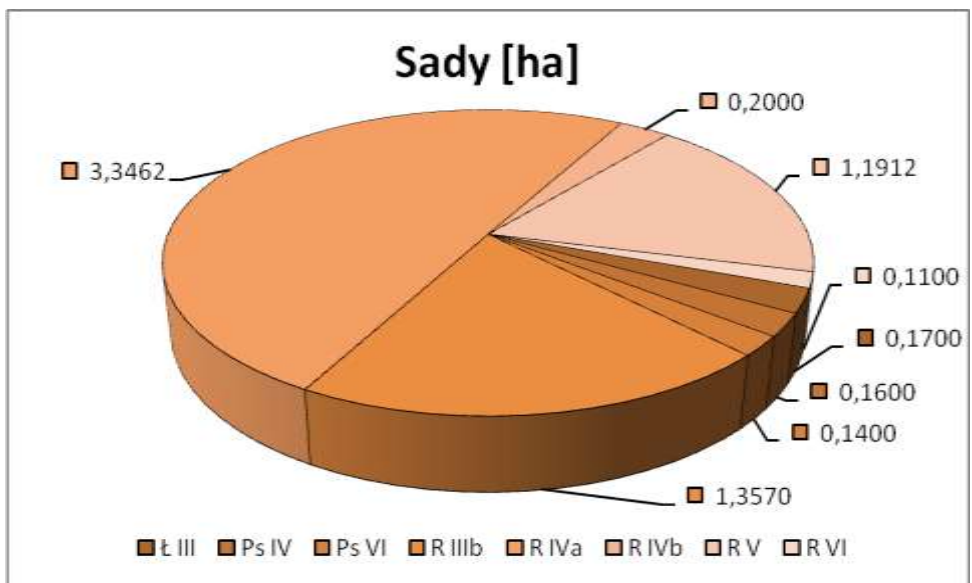
Pastwiska trwałe [ha]			
Ps III	Ps IV	Ps V	Ps VI
13,7358	27,5347	9,2160	1,6633

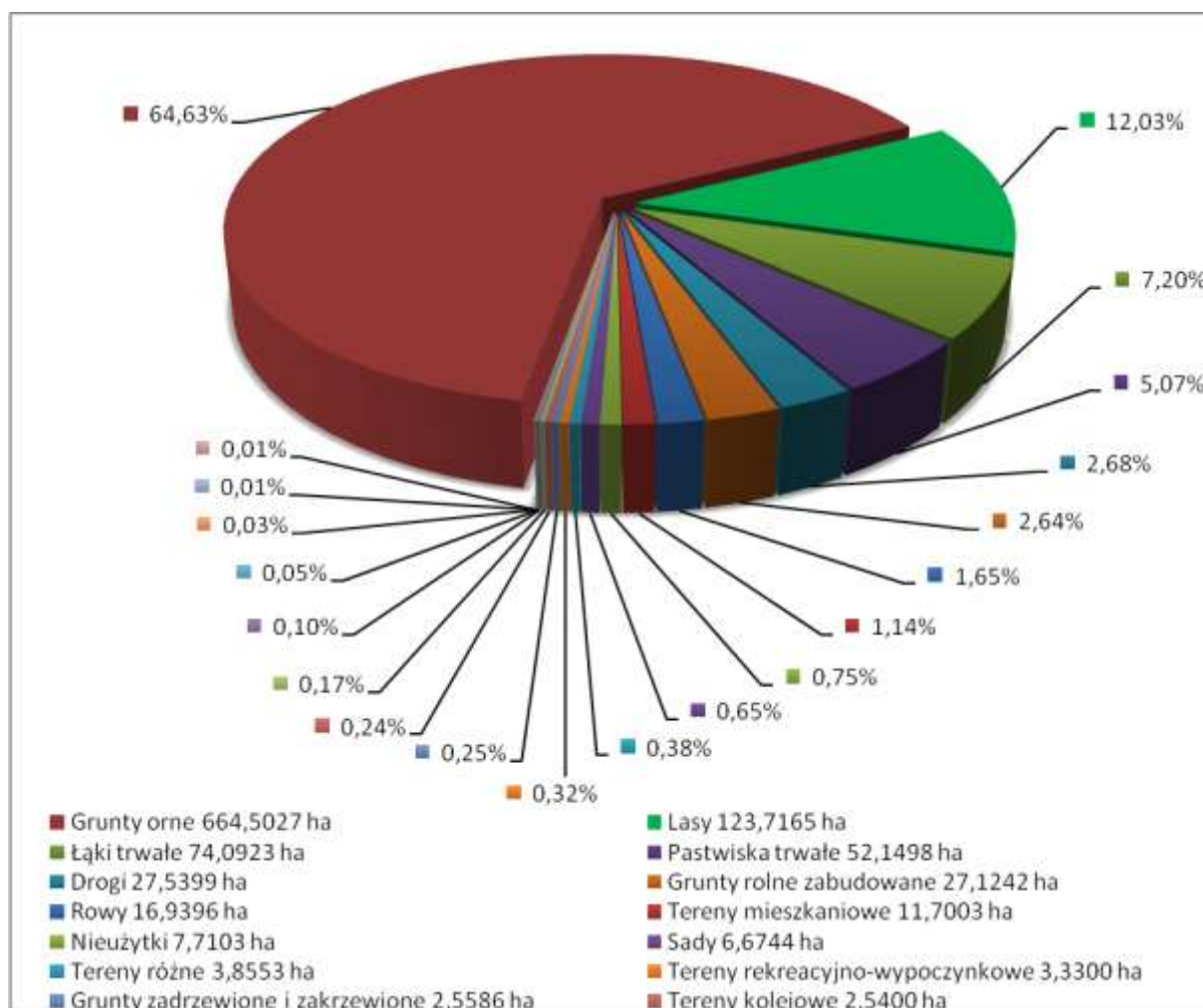
Grunty orne [ha]					
R IIIa	R IIIb	R IVa	R IVb	R V	R VI
16,9778	201,7040	241,9841	102,1208	68,6832	33,0328

Sady [ha]							
Ł III	Ps IV	Ps VI	R IIIb	R IVa	R IVb	R V	R VI
0,1700	0,1600	0,1400	1,3570	3,3462	0,2000	1,1912	0,1100

6.4. Struktura użytków

7. Kapitał społeczny i ludzki

Rys.V

Samorząd miejscowości wspiera miejscowe społeczeństwo i ludność okolicznych wsi. Organizowane są m.in. festyny, obchody Dnia Dziecka, Dnia Matki, Dnia Kobiet, Dnia Seniora, dożynki wiejskie, czy pikniki ekologiczne (rys.V). Niestety większość tych uroczystości nie odbywa się w świetlicy wiejskiej, z uwagi na bardzo małą powierzchnię użytkową.

Ponadto organizowane są także zawody sportowe. W 2011 r. odbyły się Mistrzostwa Polski Juniorów Dziewcząt. W tym samym roku miejscowość obchodziła również swoją 625 rocznicę założenia.

Ponadto corocznie z budżetu gminy Grudziądz wydzielane są środki finansowe w ramach podjętej uchwały Rady Gminy z funduszu sołectkiego na bieżącą działalność sołectwa.

III. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości

Wykorzystanie Analizy SWOT daje możliwość przeanalizowania mocnych i słabych stron sołectwa Węgrowo wobec stawianych przez otoczenie szans, jak i zagrożeń. Pozwala również na przedstawienie informacji w przestrzennej, uporządkowanej formie.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Położenie geograficzne • Sprzyjająca struktura wiekowa mieszkańców • Sieć wodociągowa, kanalizacyjna, energetyczna, gazowa i telekomunikacyjna • Atrakcyjny pod względem turystycznym teren – parki krajobrazowe • Sklepy spożywczo-przemysłowe • Oświetlenie części wsi • Bliskość drogi wojewódzkiej nr 534 Grudziądz – Rypin • Tereny pod rozwój budownictwa jednorodzinnego • Wysoki poziom edukacji na szczeblu podstawowym • Bliskie położenie szpitala regionalnego • Bliskie położenie kompleksu solankowego oraz SPA 	<ul style="list-style-type: none"> • Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna (brak gospodarstw agroturystycznych) • Wysokie bezrobocie • Migracja ludzi młodych, wykształconych • Brak nowoczesnego obiektu świetlicy wiejskiej • Utrudniony dostęp do informacji • Zły stan dróg powiatowych • Brak oświetlenia części wsi • Słaba jakość wód gruntowych • Brak bazy przetwórstwa rolno-spożywczego • Brak inwestorów • Zaniedbana melioracja
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Autostrada „A-1” • Budowa obwodnicy miasta Grudziądza • Możliwość pozyskiwania środków pomocowych z Programów Unijnych • Wykorzystanie środków strukturalnych Unii Europejskiej • Migracja ludzi z miasta na wieś • Poprawa infrastruktury drogowej 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak stabilnego prawa • Słabość gospodarcza miasta Grudziądza • Brak perspektyw szybkiego wyjścia z bezrobocia w kraju • Brak klarownych programów gospodarczych • Środowiska popegeerowskie

Ocenę mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń sołectwa Węgrowo dokonali sami mieszkańcy wyrażając swoje opinie i uwagi na zebraniach wiejskich organizowanych przez Sołtysa i Radę Sołecką. Wszelkie uwagi, opinie i sugestie zostały przedstawione w powyższej Analizie SWOT, z której jasno wynikają cechy wyróżniające naszą miejscowość spośród innych w gminie, nasz potencjał gospodarczy oraz szanse i bariery.

IV. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć na lata 2012-2019

Lp.	Nazwa zadania	Cel	Przeznaczenie	Harmonogram Realizacji	Koszt	Źródło finansowania
1.	Budowa i wyposażenie nowoczesnej świetlicy wiejskiej w Węgrowie	Zagospodarowanie wolnego czasu różnych grup mieszkańców Węgrowa oraz możliwość organizowania imprez okolicznościowych	Mieszkańcy wsi Węgrowo oraz inni zainteresowani	2012	800 000 zł	PROW 2007-2013 ; Gmina Grudziądz
2.	Budowa boisk do gier sportowych oraz trybun i parkingów	Umożliwienie dzieciom, młodzieży i mieszkańcom spędzenia wolnego czasu oraz zwiększenie aktywności fizycznej	Mieszkańcy wsi Węgrowo oraz przyjezdni	2013-2019	80 000 zł	Środki Funduszu Sołectwa, Gmina Grudziądz i sponsorzy
3.	Modernizacja dróg powiatowych i gminnych oraz budowa chodników i ścieżek rowerowych	Poprawa infrastruktury technicznej , zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego, promocja zdrowego stylu życia.	Mieszkańcy wsi Węgrowo oraz inni użytkownicy	2013-2019	2 000 000 zł	Starostwo Powiatowe, Fundusz Sołecki, Gmina Grudziądz , Unia Europejska.
4.	Przebudowa centrum miejscowości oraz bieżąca konserwacja pomników przyrody i obiektów charakterystycznych dla miejscowości	Poprawa estetyki centrum miejscowości. Zachowanie walorów przyrodniczych i kulturalnych	Mieszkańcy wsi Węgrowo oraz inni zainteresowani	2013-2019	100 000 zł	Gmina Grudziądz, Fundusz Sołecki, Sponsorzy, Unia Europejska.

V. Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno – przestrzenne

Miejscowość Węgrowo usytuowana jest w środkowej części Basenu Grudziądzkiego, przy drodze wojewódzkiej nr 534 relacji Grudziądz – Rypin. Krajobraz wsi stanowią przede wszystkim lasy i pola uprawne. Teren pagórkowaty, bogaty w małe oczka wodne i zarośla, wzbogacony jest śródpolnymi i przydrożnymi zadrzewieniami.

W sołectwie Węgrowo znajduje się sieć telekomunikacyjna, energetyczna, wodociągowa i kanalizacyjna. Prawie cała miejscowość Gać oraz część Węgrowa posiada także dostęp do sieci gazowej. To w znacznej części przyczynia się do poprawy życia mieszkańców.

Centrum wsi przecina droga gminna nr 40130C relacji Gać – Węgrowo, wokół której skoncentrowane jest życie na wsi. W centrum znajdują się również najważniejsze instytucje: szkoła podstawowa, agencja pocztowa, a także mała świetlica wiejska z placem zabaw w obejściu. Zakładana w projekcie rozbiórka starej i budowa nowej świetlicy przyczyni się z pewnością do poprawy warunków życia na wsi, sprzyjać będzie nawiązywaniu kontaktów oraz integracji społecznej. W świetlicy spotykać się będą wszyscy mieszkańcy – dzieci i dorośli, a także przyjezdni goście. Realizacja projektu przyczyni się do podniesienia jakości życia społeczności Węgrowa i okolic oraz w znaczący sposób uatrakcyjni przestrzeń publiczną miejscowości. W przyszłości planowana jest także adaptacja działki mieszczącej się przy świetlicy na parking dla szkoły.

VI. Podsumowanie

Marzymy, aby nasza wieś...

Była nowoczesna z dobrze rozwiniętą infrastrukturą społeczną i techniczną. Miała nowoczesną, przestrzenną i dobrze wyposażoną świetlicę, w której rozwijałoby się życie kulturalne i społeczne mieszkańców, gdzie odbywałyby się wszystkie imprezy okolicznościowe, spotkania i zebrania wiejskie. Chcielibyśmy, aby nasza wieś została w pełni podłączona do sieci gazociągowej. Pragnęlibyśmy, aby wieś posiadała także lepszą komunikację z sąsiednimi miastami i gminami.

Bylibyśmy szczęśliwi...

gdyby udało się pozyskać fundusze na rozwój małej i średniej przedsiębiorczości w sołectwie Węgrowo, co pomogłoby w zatrzymaniu zdolnej i ambitnej młodzieży. Bylibyśmy zadowoleni, gdyby udało się pozyskać środki na modernizację dróg na terenie Węgrowa. Chcielibyśmy również zwiększyć dostęp do zakładów lecznictwa ogólnego i profilowanych poradni, aby można było uzyskać większe środki na prowadzenie profilaktyki uzależnień wśród młodzieży oraz promowanie wartości pro rodzinnych i pro zdrowotnych. Wykorzystanie zasobów i potencjału wsi było czynnikiem wzrostu rozwoju, dzięki któremu mieszkańcy mieliby zagwarantowane lepsze i ciekawsze życie.

W oparciu o przeprowadzoną analizę potrzeb mieszkańców głównym ich celem jest dynamiczny i zrównoważony rozwój miejscowości Węgrowo, poprzez zwiększenie dostępu mieszkańców sołectwa i Gminy Grudziądz do rozwoju nowoczesnej infrastruktury, instytucji kultury oraz szeroko rozumianej komunikacji.